

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopterenfauna XXXII.

34. *Nebria brevicollis* F., var. *Klinckowströmi* MJÖBERG. Deze, door MJÖBERG (Entomologisk Tidskrift 1915 en Archiv för Zoologi, Bd. 10, 1916/17) van de Fårör, als nieuwe soort, beschreven, blijkt veel meer verbreid te zijn; in het Museum te Stockholm is een exemplaar met de etiket „Belgia”, een ander met „Hispania”. BENICK (Entom. Mitteil. Bd. III, No. 1—3, 8 Febr. 1919) vermeldt deze uit de omstreken van Lübeck en zegt „op zilten bodem”. — Mijne in- en uitlandsche collectie nazieude, vind ik, onder de vele *N. brevicollis*, twee inlandsche van genoemde var. (1 ♂ uit Nijmegen en 1 ♀ uit Cuyk; beiden, voor vele jaren, van wijlen den heer D. TER HAAR ontvangen — dus niet op zilten bodem) en bovendien een belgisch exemplaar (♂) uit Calmpthout, voor vele jaren van den heer DIETZ ontvangen. Het onderscheid is wel opvallend, maar ik kan, evenmin als PAUL MEYER (Ist nicht *Nebria Klinckowströmi* MJÖBERG nur eine Varietät von *N. brevicollis* F.? in: Entom. Blätter 15 Jahrg. 1919), denken, dat dit eene nieuwe soort zou zijn.

Achtertarsen op de bovenzijde behaard (men ziet duidelijk, wanneer de haartjes wat afgewreven zijn, de haarstippels). Stippelrijen op de dekschilden zeer grof gekerfd, breed en diep ingedrukt. Voorste dwarsindruk op het halsschild tamelijk vlak. Lichaam iets gewelfd, aan de zijden afgerond. *brevicollis* F.

Achtertarsen, behalve de twee eindborstels op het klauwlid, kaal (zonder eenige aanduiding van overgebleven haarstippels). Stippelrijen op de dekschilden slechts fijn gekerfd en weinig ingedrukt. Voorste dwarsindruk op het halsschild diep. Lichaam meer afgeplat, met nagenoeg parallele zijden . . . var. *Klinckowströmi* MJÖBERG.

PAUL MEYER zegt zeer terecht, dat, wanneer deze nieuwe var. eene goede soort zou zijn, dan ook de Zuid-Europeesche, halophile var. *salina* FAIRM., als soort beschouwd zou moeten worden.

623bis. *Atheta (Amischa) arata* MULS. ET REY. Deze soort,

welke volgens J. BONDROIT (Ann. Soc. Ent. Belg. LVII, 1913, p. 300) in en bij Brussel, vooral tegen den winter, en ook bij Blankenberghe, in Aug. aangetroffen werd, ontving ik destijds uit Burgst bij Breda, Maart, van den heer SMITS VAN BURGST. Zij is naverwant aan *A. soror* KR., maar daarvan goed te onderscheiden door het meer neergedrukte halsschild, welks zijden minder afgerond zijn, door de in 't algemeen krachtiger en minder dichte bestippeling, de veel minder dichte beharing en vooral (in beide seksen) door de insnijding van het 6^e zichtbare tergiet, welke insnijding een vrij diepen, op den bodem afgeronden, hoek vormt, opvallend dieper dan bij *analís*. Bij het ♂ is zij dieper dan bij het ♀ en hoekiger; ook is het daartegenover staande sterniet flauw uitgebogen en van een rand van langere wimperharen voorzien. Volgens GANGLBAUER, REITTER en den Cat. Col. Eur. 1906 synoniem met *analís* GRAV.

729. *Tachyporus chrysomelinus* L. De a. *immaculatus* LUZE heeft, overigens bij normale kleur, eenkleurig geelroode dekschilden; voor vele jaren van den heer J. B. CORPORAAL uit Berkel, Aug., ontvangen. Deze ab. werd uit Noorwegen van het zestrand beschreven.

736. *Tachyporus nitidulus* F. Een geheel licht gekleurde vorm, met sterk verkorte dekschilden, zonder huidzoom aan het 7^e achterlijfsegment is var. *Spaethi* LUZE. Een exemplaar van deze uit Oostenrijk beschreven vorm werd destijds door Pater H. SCHMITZ S. J. bij Maastricht gevangen en, met mijn dank, voor mijne collectie bestemd.

794bis. *Quedius fulvicollis* STEPH. De a. *nigricollis* W. KOLBE, met zwartbruin halsschild, werd door Dr. A. RECLAIRE bij den Haag, Rotterdam en Bergen-op-Zoom, Sept., gevangen; twee exemplaren werden mij, met mijn dank, voor mijne collectie aangeboden. Bij het type is het halsschild bruinrood; ook zijn de dekschilden pekbruin, met uiterst geringen bronsglans; bij een exemplaar uit Harderwijk, Sept., zijn de dekschilden wat lichter gekleurd, door den heer H. QUIRIJNEN verzameld en door den heer P. VAN DER WIEL, met mijn dank, aan mij gegeven.

841. *Philonthus sanguinolentus* GRAV. De a. *unicolor* SEIDL. (*niger* RAGUSA) ving ik, met vele typische exemplaren, in

kompost (den Haag, Juni). De dekschilden zijn geheel zwart; aan de schouders en op het uiteinde van den naad schemert nog een onduidelijk plekje rood door.

912bis. *Medon apicalis* KR. De heer P. VAN DER WIEL ving bij Wapenveld (Geld.), April, bij *Formica rufa* L. een exemplaar, dat mij, met mijn dank, voor mijne collectie aangeboden werd. Ook in België bij Westmalle, tusschen Antwerpen en Turnhout, gevangen.

1123. *Enplectus sanguineus* DENNY. Bij var. *fraudulentus* HUBENTHAL bevindt zich een schedelgroefje op den kop; de dorsale streep op de dekschilden is kort; bij, van een duidelijk schedelgroefje voorzienen, *E. nausus* REICHB. daarentegen lang. Ik ving deze var. bij Winterswijk, Juni.

1206. *Necrophorus vespillo* L. Zeer kleine exemplaren (9—12 mm), met slechts iets gekromde voorschenen, zijn: a. *minor* WESTH.

1448. *Rhizophagus depressus* F. De heer C. J. DIXON ving bij Loosduinen een exemplaar met zwartachtige dekschilden; ik noem deze: *obscuripennis* nov. ab. en zeg den ontdekker voor deze aanwinst dank.

1450. *Rhizophagus picipes* OLIV. (*politus* HELLW.). Van Pater RÜSCHKAMP S. J. ontving ik een exemplaar, bij hetwelk in het midden, tegen den voorrand van het halsschild, volkomen symmetrisch, twee ronde groefjes voorhanden zijn. Door den ontdekker werd deze ab. *bifoveolata* nov. ab. genoemd en mij welwillend voor mijne collectie aangeboden.

1717. *Byrrhus fasciatus* FORST. (non F.). De beschrijving van het type (Col. Neerl. I, 618), bij hetwelk op het midden der dekschilden een breed, bochtigen, goudkleurigen of roodbruinen dwarsband voorhanden is, geldt voor de a. *fasciatus* F. Bij het type zijn de afwisselende tusschenruimten met een donkerder zwart vilt bekleed.

1719. *Porcinolus murinus* F. Bij het type zijn de knotsvormige borstelhaartjes overal zwart, bij a. *alternans* MULS. ET REV. zijn zij op de afwisselende tusschenruimten lichter gekleurd. Bij a. *niger* FLEISCH. is de grondkleur diepzwart, met zilverwitte, of goudkleurige vlekjeslijnen; beiden met het type.

1740. *Riolus nitens* MÜLL., welke soort destijds door VON

HAGENS bij Valkenburg (L.) gevangen werd, is thans door Dr. ROMIJN bij St. Odiliënberg. aan de Roer, Aug., in één enkel exemplaar teruggevonden. Met mijn dank werd het voor mijne collectie bestemd.

1742. *Riolus subviolaceus* MÜLL. (*Mulsanti* KUW.) (zie: 6e Lijst van soorten enz., in: Tijds. v. Entom. LII, 1909 en Ent. Ber. No. 43). Bij sommige exemplaren zijn de oncvene tusschenruimten op de dekschilden wat dichter, langer en ook wel iets lichter behaard, waardoor lichtere langsstreepen zichtbaar zijn; deze werden door KUWERT als a. (var.) *bosnicus* beschreven, welke ab. echter niet scherp onderscheiden is, maar geleidelijk in gelijkmatig behaarde exemplaren overgaat. Dr. ROMIJN vond de soort nog bij Mesch nabij Eysden (L.); met mijn dank ontving ik een paar exemplaren.

1763. *Hydrocharis caraboides* L. Bij a. *internedius* MULS. (*flavipes* THOMS.) zijn de voorpooten geelbruin; bij Breda. De a. *smaragdinus* BACH is op de bovenzijde smaragdgroen (niet inl.).

1766. *Helochares erythrocephalus* F. moet thans heeten: *griseus* F. (= *erythrocephalus* F.). Exemplaren met zwartachtige dekschilden zijn: a. *Mülleri* REITT.; met het type, maar zeldzaam.

1796. *Limnebius truncatelles* THUNBG. Exemplaren met totaal geelbruine pooten, werden als: a. *testaceus* DALLA TORRE beschreven (bij Brummen). Bij het type zijn de pooten bruinrood, de dijen, of ten minste de achterdijen, donkerder of zwartachtig.

1880. *Psammobius sulcicollis* ILL. Roodbruine exemplaren zijn a. *canaliculatus* MULS.

1893. *Aphodius grauarius* L. De a. *rugulosus* MULS. werd bij Steyl (L.), uit aanspoelsel van de Maas verkregen. Dr. D. MAC GILLAVRY was zoo vriendelijk, mij het exemplaar voor mijne collectie aan te bieden.

1998. *Elater sauguinoleutus* SCIIRANK. Van den heer P. VAN DER WIEL ontving ik uit Tilburg een exemplaar van de a. *immaculatus* SCHAUFG., maar met de stroogele kleur van a. *palcatus* CAND.; het werd welwillend voor mijne collectie bestemd.

De typische *a. immaculatus* zag ik nog niet uit Nederland; wel bezit ik een exemplaar, uit Gilze-Rijen, bij hetwelk slechts een zeer smalle, zwarte naadband overgebleven is. De opgave in Col. Neerl. II. 104. 2. 4, dat deze, met het type, in Nederland verbreid zou zijn, berust op eene vergissing; in de Lijst der in Nederland enz. voorkomende Coleopteren 1906 moet het * voor de normale (roode dekschilden) *a. immaculatus* SCHAAF. vervallen.

2006. *Hypnoidus pulchellus* L. Bij *a. exiguus* RAND. is de eerste vlek op de dekschilden een dwarsband; de tweede is halfcirkelrond, de 3^e ontbreekt; bij Denekamp. Bij *a. Panzeri* DU BUYSS. is de eerste vlek gedeeld, de tweede een stip, de derde ovaal; bij den Haag.

2065. *Microcara testacea* L. De *a. luteicornis* REITT. (met geheel gele sprieten) vond ik destijds bij Paterswoldc. REITTER, die deze uit den Caucassus, als var. van *testacea* beschreef, noemt deze nu (Fauna Germ. III, 1911) eene afzonderlijke soort, welke zich bovendien onderscheidt door het eenkleurig bruingele lichaam, de tweemaal dichtere bestippeling van het halsschild, met de breed afgeronde achterhoeken, benevens de iets langere beharing der bovenzijde. M. i. zijn zoowel de bestippeling in de achterhoeken van het halsschild, als de beharing der bovenzijde, bij Nederlandsche exemplaren, evenals de kleur der sprieten en van het geheele lichaam, eenigszins veranderlijk, wat, naar het mij voorkomt, ook voor KUHNT (Ill. Best.-Tab. Käf. Deutschl. 1913) aanleiding schijnt te zijn, om *luteicornis* REITT. ook als eene ab. uit Silezië te vermelden.

2067. *Cyphon Paykulli* GUÉR. Kleine, geheel bruine exemplaren zijn: *a. macer* KIESW. (volgens REITTER: = *puncticollis* TOURN.); bij Warnsveld, Juli (ex. coll. GROLL.).

2089. *Cantharis pellucida* FABR. Exemplaren, bij welke alle pooten zwartachtig, of alleen nog de voordijen iets roodbruin zijn, worden niet door REITTER vermeld; ik noem deze: *obscuripes* nov. ab.; ik zag deze uit Bredda, Gilze-Rijen en Oisterwijk.

2090ter. *Cantharis pulicaria* F. Ik ontving, met mijn dank, van den heer P. VAN DER WIEL (ex. coll. WITTPEN), een exemplaar uit Arnhem, Mei (1894).

2096. *Cantharis figurata* MANNH. (*liturata* GYLL.). Onder de donkerste exemplaren (vergelijk met *C. rufa* L. a. *liturata* FALL.) koinen er voor, die aan melanisme doen denken; bij exemplaren uit Venlo en Weert is het lichaam grootendeels zwart, slechts de clypeus, de bovenlip, een weinig de zijden en de achterrand van het halsschild, benevens de randen der sterniten zijn nog iets geelroodachtig gekleurd. Terwijl dit eene extreme donkere kleursverscheidenheid is, zijn bij Ommen en Winterswijk exemplaren gevangen, bij welke de dijen en schenen gedeeltelijk zwart en de zijden en het uiteinde der dekschilden berookt zijn (deze waren ten onrechte tot *C. rufa*, a. *liturata* FALL gerekend (9^e Lijst 1915); ik noem deze: *fumata* nov. ab.

2110. *Malthinus balteatus* SUFFR. Exemplaren met, behalve een breeden, van voren en van achteren veelal naar buiten verbreedten, middelband op het halsschild, bovendien nog met een zwarten randzoom, zijn: ♀ a. *practextus* BOURG., bij Valkenburg en Epen (Z.-L.).

2452. *Cryptocephalus vittatus*. F. De heer K. BERNET KEMPERS ving bij Bergen-op-Zoom, Juni, een exemplaar, bij hetwelk de zwarte langsband op de dekschilden in het midden onderbroken is en nog, behalve eene schoudervlek, slechts eene kleine rest van 't uiteinde ervan overgebleven is. Ik noem dezen vorm: *interruptus* nov. ab. In hoeverre dergelijke afwijkingen in de kleurentekening als defect beschouwd moeten worden en geheel individueel zijn, is veelal moeilijk uit te maken. Met mijn dank werd het exemplaar voor mijne collectie bestemd.

2495. *Chrysomela menthastris* SUFFR. en 2496 *Chr. coeruleans* SCRIBA. REITTER beschouwt *menthastris* SUFFR. als eene var. van *coeruleans* SCRIBA, bij welke het halsschild op de schijf dichter en sterker bestippeld is; ook zijn de dekschilden sterker en in duidelijker verwarde rijen bestippeld¹⁾. Bij *coeruleans* is het halsschild op de schijf weinig dicht en zeer fijn bestippeld; het type hiervan is donker blauw, of violet; tarsen blauw; bij a. *herbacea* DEFTS. metaalgroen, de schedel, de middellijn en drie uitvloeiende vlekken aan de basis van het halsschild, de naad

¹⁾ Behalve de helder metallisch groene of goudkleurige exemplaren, is ook eene donkerblauwe ab. *rugicollis* WEIDENB. (niet incl.) bekend.

en een langsband op de schijf der dekschilden, achter de schouderbui, zoo ook de onderzijde gedeeltelijk blauw; of wel is het lichaam in hoofdzaak blauw, de schedel gedeeltelijk, eene onbepaalde vlek aan weerszijden op het halsschild en twee langsbanden op de dekschilden (een langs den zijrand en een langs den naad) groenachtig (bij Valkenburg, Limburg) ¹⁾. Volgens Dr. BISCHOFF (Deutsch. Ent. Zeit. 1915, 418) zou de soort *violacea* SCHALL. (*coerulans* SCRIBA) moeten heeten. Bij WEISE, BEDEL en SCHILSKY zijn het, evenals in Col. Neerl., twee afzonderlijke soorten; *herbacea* DFTS. wordt bij WEISE en SCHILSKY eene ab. van *menthastri*, bij REITTER daarentegen van *coerulans* genoemd, welke laatste opvatting mij voorkomt de juiste te zijn.

2670bis. *Bruchus emarginatus* ALLARD. Van deze, in Zuid-Duitschland en bij Berlijn, in erwten voorkomende soort, ontving ik destijds, met mijn dank, een exemplaar uit den Haag, van Jhr. W. VAN HEURN. Zij gelijkt zeer op *pisorum* L., en is bijna even groot; de voorpooten zijn hetzij geheel roodgeel, of de dijen ervan zijn donker gekleurd (bij ons exemplaar); sprieten geheel of alleen de eerste 5 leedjes en het eindlid geelrood (bij ons ex.) (bij *pisorum* zijn alleen de eerste 4, zeldzamer 3, leedjes geelrood). Dekschilden aan het uiteinde en aan de zijden met eene grootere, zwartachtige vlek.

2758. *Polydrosus chrysomela* OLIV. (*pulchellus* STEPH., *salicicola* FAIRM., *burchanensis* SCHILSKY). (Zie: Achste Lijst van soorten enz., in: Tijdschr. v. Entomol. LV, 1912 en Ent. Ber. No. 95, Deel IV, 1 Mei 1917). Dank zij een groot materiaal van deze, langs de Schelde bij Bergen-op-Zoom zeer algemeene, soort, valt niet meer te betwijfelen, dat SCHILSKY, die slechts over 4 exemplaren uit Borkum beschikte, ten onrechte van meerdere soorten sprak. De soort, die langs de geheele westkust van Europa voorkomt, varieert sterk in grootte, kleur en door het schubkleed; er zijn groen- of grijsachtig beschubde exemplaren, hetzij eenkleurig of, bij fraai geteekenden, met de 3^e tussen-

1) Evenals van *menthastri* blauwachtige exemplaren bekend zijn, zijn ook van *coerulans* kleur-aberraties beschreven, bij welke de bovenzijde, hetzij donker olijfgroen, of levendig koperkleurig-goudglanzig is, hier en daar nog met geringe aanduiding van de blauwe kleur (in oostelijk Europa).

ruimte en de zijden der dekschilden lichter getint, waarbij hier en daar de zwarte grondkleur eenigszins langsstreepig doorschijnt, bovendien uiterst fijn, neerliggend, zwart behaard; bij lichte en onuitgekleurde exemplaren is de grondkleur roestrood of roodbruinachtig. Ook komen geheel zwartachtige exemplaren voor, welke totaal onbeschud en slechts uiterst fijn, maar duidelijk behaard zijn; deze, die ik: *insquamosus* nov. var. noem, herinnert aan *Phyllobius pyri* L. var. *artemisiae* DESBR., *P. urticae* DE GEER var. *Fnssi* SCHILSKY en *Polydrosus cervinus* L. var. *subnudus* EVERTS; een exemplaar hiervan ontving ik, met mijn dank, van den heer K. BERNET KEMPERS. De pooten zijn bij deze soort rood, de dijen meestal in het midden meer of minder zwartachtig.

Het schijnt wel, dat meerdere auteurs met deze soort niet goed bekend waren; zoo ook HUBENTHAL, die de Borkumsche exemplaren van O. SCHEIDER tot *P. confluens* STEPH. bracht. Uit Col. Neerl. II, p. 584, had men het onderscheid der beide soorten kunnen begrijpen. L. VON HEYDEN (Die Käfer von Nassau und Frankfurt II, Auflage 1904) zegt van *Eustolus chrysomela* OLIV. = *salicicola* FAIRM.: „soll nach SCRIBA im ganzen Gebiet selten sein; L. H. kennt ihn nur von der französischen Westküste und aus Portugal”; hieruit blijkt dus ook weder, hoe de twee genoemde soorten met elkaar verward zijn.

2852bis. *Stenopelmus rufus* GYLL. (*Degorsia Champenoisi* BEDEL) (zie: Tijdschr. v. Entomol., deel 58, Verslagen, p. XXXVII en Ent. Ber., No. 87, 1 Jan. 1916). Eindelijk is deze, uit Amerika met *Azolla* in Europa geïmporteerde soort, ook in Nederland aangetroffen. In October j.l. zeeftte ik, uit plantenafval langs eene sloot in den Haagschen Dierentuin, drie exemplaren van dit merkwaardige snuitkevertje, dat klaarblijkelijk, met uitgehaalde *Azolla*, op den oever gebracht was. Door deze vondst is te verwachten, dat dit kevertje zich ook elders, dan in Normandië en Zuid-Frankrijk, in Europa schijnt te acclimatiseeren.

Het aantal der in Nederland bekende Coleoptera-soorten is thans 3515.